Europos Parlamentas
2024-2029

Kultūros ir švietimo komitetas
Pirmininkė

14.7.2026

Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkei
Li Andersson
BRIUSELIS

Tema: CULT komiteto nuomonė „Įgūdžių stiprinimas Sąjungoje. Profesinio rengimo ir mokymo galimybės pertvarkų laikotarpiu“ (2026/2070(INI))

Gerb. Pirmininke,

vykdant nurodytą procedūrą Kultūros ir švietimo (CULT) komitetui buvo pavesta pateikti nuomonę Jūsų komitetui. Jis nusprendė šią nuomonę pateikti laiško forma.

Kultūros ir švietimo komitetas šį klausimą aptarė 2026 m. liepos 14 d. posėdyje. Tame posėdyje jis nusprendė atsakingam Užimtumo ir socialinių reikalų komitetui pateikti toliau išdėstytą nuomonę.

Pagarbiai

Nela Riehl

PASIŪLYMAI

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 ir 166 straipsnius,

A. kadangi PRM yra svarbus Europos švietimo erdvės, įgūdžių sąjungos ir Europos mokymosi visą gyvenimą ekosistemos ramstis, prisidedantis prie asmeninio tobulėjimo, kokybiško užimtumo, socialinės sanglaudos, ES konkurencingumo ir atsparumo, įskaitant strateginį savarankiškumą, žaliosios, skaitmeninės, demografinės ir pramoninės pertvarkos laikotarpiu; kadangi profesinis rengimas ir mokymas atlieka esminį vaidmenį stiprinant Europos pramoninę bazę, išsaugant ir gerinant specializuotą techninę praktinę patirtį ir sprendžiant darbo jėgos trūkumo problemą Sąjungos konkurencingumui ir atsparumui itin svarbiuose sektoriuose; kadangi 2002 m. lapkričio mėn. pradėtas Kopenhagos procesas, kuriuo siekiama stiprinti Europos bendradarbiavimą PRM srityje, suteikia nuoseklią sistemą Europos PRM politikai;

B. kadangi PRM turėtų būti vertinamas kaip aukštos kokybės mokymosi trajektorija pati savaime ir kadangi valstybės narės, atsižvelgdamos į savo nacionalines švietimo ir mokymo sistemas, turėtų skatinti ir remti profesinių ir akademinių trajektorijų lygiavertiškumą politikos formavimo, besimokančiųjų orientavimo, judumo galimybių, pripažinimo sistemų, investicijų į kokybę ir viešosios komunikacijos PRM klausimais srityse; kadangi vienoda vertė turėtų reikšti veiksmingą prieigą ir galimybes visų amžiaus grupių ir skirtingos patirties turintiems besimokantiems asmenims, o ne nulinės sumos konkurenciją tarp švietimo ir mokymo sektorių;

C. kadangi PRM patrauklumas ir kokybė priklauso ne tik nuo aktualumo darbo rinkai, bet ir nuo mokymo ir rengimo, orientavimo sistemų, įtraukios prieigos, galimybės judėti tarp švietimo ir mokymo trajektorijų, įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimo ir pagrindinių, skaitmeninių, žaliųjų, pilietinių, socialinių bei universaliųjų gebėjimų ugdymo;

D. kadangi daugumoje valstybių narių viduriniam ugdymui ir profesiniam mokymui turint vidurinį išsilavinimą (t. y. lygiams, kuriuose daugiausia PRM programų) skiriamos viešosios investicijos vienam besimokančiam asmeniui ir tiesioginė finansinė pagalba yra sistemingai mažesnės nei skiriamos tretiniam išsilavinimui[1];

E. kadangi PRM įstaigų mokinių ir pameistrių judumas tebėra viena iš akivaizdžiausių sričių, kuriose šį užmojį vis dar reikia įgyvendinti praktiškai; kadangi pernelyg daug PRM įstaigų mokinių ir pameistrių ir toliau susiduria su teisiniu netikrumu, administracinėmis kliūtimis, ribotais paslaugų teikėjų pajėgumais, neaiškiomis

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2026/783536/CASP_STU(2026)783536_EN.pdf.

pareigomis ir neišspręstais klausimais, susijusiais su draudimu, darbo užmokesčiu, socialine apsauga ir pripažinimu; kadangi besimokantys asmenys dažnai nežino savo teisių ir procedūrų, pagal kurias galima pranešti apie pažeidimus; kadangi dėl papildomų kliūčių, pvz., didėjančių pragyvenimo ir būsto išlaidų, gali kilti pavojus, kad nepalankias socioekonomines sąlygas turintys besimokantys asmenys negalės pasinaudoti profesinio rengimo ir mokymo judumo galimybėmis;

F. kadangi nuolatinė įgūdžių neatitiktis ir toliau trukdo našumui, ekonomikos augimui ir inovacijoms visoje Sąjungoje, o tai rodo, kad reikia glaudesnio mokymo paslaugų teikėjų, darbdavių, MVĮ ir vietos gamybos ekosistemų bendradarbiavimo; kadangi pameistryste grindžiamos ir dualios profesinio rengimo ir mokymo sistemos, kuriose mokymasis mokykloje derinamas su intensyviu kokybišku praktiniu mokymu įmonėse, pasirodė esančios veiksmingos remiant perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką;

G. kadangi judiems PRM įstaigų mokiniams ir pameistriams taikomų bendrų Europos principų ir nuostatų stiprinimas galėtų padėti užtikrinti didesnį teisinį tikrumą besimokantiems asmenims, PRM paslaugų teikėjams, darbdaviams ir kompetentingoms institucijoms, visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją ir nacionalines PRM sistemas;

H. kadangi judumui PRM srityje reikia didesnių paramos pajėgumų PRM įstaigose, įskaitant specialiuosius darbuotojus, orientavimą, partnerystes su darbdaviais, supaprastintas procedūras ir skaitmenines priemones;

I. kadangi į dabartinę programą „Erasmus+“ įtraukti profesinės kompetencijos centrai yra pokyčius skatinantys bendradarbiavimo projektai ir partnerystės, sujungiantys PRM paslaugų teikėjus, valdžios institucijas, akademinę bendruomenę ir privatųjį sektorių ir atliekantys vaidmenį įgūdžių ekosistemose, darbo pasaulyje, inovacijų ir žaliosios bei skaitmeninės pertvarkos srityse, prie kurių veiklos prisideda novatoriški pedagoginiai metodai, bendrojo lavinimo ir profesijos mokytojų profesinis tobulinimasis, besimokančių asmenų ir darbuotojų judumas ir PRM tarptautinimo strategijos;

J. kadangi PRM reikia tinkamos, matomos ir palaipsniui didinamos paramos pagal kitą DFP, visų pirma pagal programą „Erasmus+“, kartu išsaugant programos lankstumą ir subalansuotą mokymosi visą gyvenimą struktūrą, taip pat pagal kitus papildomus ES fondus; kadangi PRM kompetencija taip pat priklauso nuo mokytojų, profesijos mokytojų, mentorių darbo vietoje, galimybių keisti švietimo ir mokymo trajektoriją ir įtraukios prieigos;

K. kadangi PRM mokytojų trūkumas daro poveikį visoms 27 ES valstybėms narėms; kadangi, remiantis 2025 m. CEDEFOP apklausa, tik 18 proc. PRM mokytojų mano, kad jų profesija yra vertinama, trečdaliui PRM mokytojų jų profesija nebuvo pirmas pasirinkimas ir vidutiniškai PRM mokytojai gauna 11 proc. mažesnį darbo užmokestį

nei kiti tretinį išsilavinimą turintys specialistai[2];

1. palankiai vertina tai, kad PRM vėl skiriamas politinis dėmesys įgūdžių sąjungos, Kopenhagos proceso Herningo deklaracijos ir būsimos Europos profesinio rengimo ir mokymo strategijos kontekste, ir primena PRM, kaip Europos švietimo erdvės, įgūdžių sąjungos ir Europos mokymosi visą gyvenimą ekosistemos ramsčio, vaidmenį didinant konkurencingumą ir atsparumą;

2. ragina Komisiją ir valstybes nares vienodą profesinių ir akademinių trajektorijų vertinimą paversti konkrečiomis politikos formavimo, besimokančiųjų orientavimo, judumo galimybių, pripažinimo sistemų, investicijų į kokybę ir viešosios komunikacijos apie kompetenciją ir įtraukumą PRM srityje priemonėmis, visų pirma siekiant padidinti jo patrauklumą;

3. pabrėžia, kad vienoda vertė turėtų reikšti veiksmingas galimybes besimokantiems asmenims, o ne nulinės sumos konkurenciją tarp švietimo ir mokymo sektorių;

4. pabrėžia, kad būsima PRM strategija ir toliau turėtų būti orientuota į besimokančius asmenis ir ja turėtų būti remiamas tiek Europos konkurencingumas, tiek besimokančių asmenų asmeninis tobulėjimas, socialinė įtrauktis ir demokratinis dalyvavimas, skatinant kokybišką, įtraukų, novatorišką ir patrauklų Europos PRM, pasižymintį tarptautine perspektyva; atsižvelgdamas į tai pažymi, kad svarbu užtikrinti aiškias pažangos trajektorijas PRM srityje, įskaitant aukštąjį profesinį rengimą ir mokymą bei EKS 5 ir aukštesnio lygio kvalifikacijas;

5. įspėja, kad daugeliui tradicinių amatų ir kultūros paveldo išsaugojimo įgūdžių kyla pavojus išnykti dėl demografinių pokyčių ir struktūrizuotų perdavimo trajektorijų trūkumo; pabrėžia iš kartos į kartą perduodamų įgūdžių svarbą sprendžiant demografinių pokyčių ir darbo jėgos trūkumo problemas; skatina iniciatyvas, kuriomis patyrusiems darbuotojams padedama perduoti savo žinias ir patirtį pasitelkiant mentorystės, mokymo darbo vietoje ir pameistrystės programas; ragina Komisiją ir valstybes nares naudoti profesinį rengimą ir mokymą kaip priemonę tiems įgūdžiams apsaugoti ir perduoti; ragina susieti PRM strategijas su vietos kultūros ekosistemomis ir paveldu, kaip teritorinės sanglaudos ir kovos su demografiniu nuosmukiu priemonę; ragina būsimoje PRM strategijoje visapusiškai atsižvelgti į kultūros ir kūrybos sektorius;

6. ragina Komisiją ir valstybes nares prioritetine tvarka spręsti teisinio ir administracinio netikrumo, darančio poveikį judiems PRM įstaigų mokiniams ir

[2] https://www.cedefop.europa.eu/en/press-releases/cedefop-launches-first-european-vocational-teacher-survey-tackle-critical-vet-teacher-shortages.

pameistriams, problemą, be kita ko, kiek tai susiję su besimokančio asmens statusu, sutartimis įformintais susitarimais, darbo užmokesčiu, socialine apsauga, draudimu ir mokymosi užsienyje laikotarpių pripažinimu;

7. ragina Komisiją stiprinti judiems PRM įstaigų mokiniams ir pameistriams taikomus bendrus Europos principus ir nuostatas, visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją ir nacionalines PRM sistemas, kad besimokantiems asmenims, PRM paslaugų teikėjams, darbdaviams ir kompetentingoms institucijoms būtų užtikrintas didesnis teisinis tikrumas, be kita ko, sukuriant bendrą Europos automatinio studijų kvalifikacijų ir mokymosi užsienyje laikotarpių mokyklose, PRM įstaigose ir aukštosiose mokyklose tarpusavio pripažinimo sistemą; ragina valstybes nares užtikrinti nacionalinių stipendijų ir paskolų perkeliamumą PRM įstaigų mokiniams, dalyvaujantiems pripažintose judumo programose, kad parama būtų teikiama besimokančiam asmeniui ir užsienyje; pabrėžia, kad svarbu reguliariai peržiūrėti ir indeksuoti pagal infliaciją stipendijas ir finansinę paramą PRM įstaigų mokiniams, pameistriams, mokytojams ir darbuotojams, dalyvaujantiems judumo veikloje;

8. ragina pagal programą „Erasmus+“ finansuoti paramos judumui sistemas PRM įstaigose, pvz., judumo koordinatorius pačiose įstaigose, remiantis sėkmingais eksperimentais, pvz., Prancūzijoje vykdytu projektu MONA, siekiant įtraukti judumo koordinatorius, kad jie padėtų PRM įstaigų mokiniams dalyvauti judumo projektuose, konsultuotų PRM mokytojus rengiant Europos projektus ir palengvintų PRM įstaigų, privačiojo sektoriaus ir besimokančių asmenų ryšius;

9. ragina plėtoti prie PRM pritaikytą skaitmeninę judumo infrastruktūrą, remiantis programos „Erasmus“ be popieriaus“ patirtimi aukštojo mokslo srityje, siekiant supaprastinti administracinius procesus, mokymosi susitarimus, pripažinimo procedūras ir PRM paslaugų teikėjų, darbdavių ir kompetentingų institucijų bendradarbiavimą;

10. atkreipia dėmesį į pokyčius skatinantį vaidmenį, kurį atlieka profesinės kompetencijos centrai, kaip bendradarbiavimo projektai ir partnerystės, sujungiantys PRM paslaugų teikėjus, valdžios institucijas, akademinę bendruomenę ir privatųjį sektorių, siekiant stiprinti šių suinteresuotųjų subjektų ryšius, kurti novatoriškas mokymo programas ir pedagoginius formatus, kurie atitiktų Europos įgūdžių poreikius, skatinti PRM įstaigų mokinių, mokytojų, profesijos mokytojų ir darbuotojų judumą ir rasti administracinių, finansinių, teisinių ir praktinių kliūčių, trukdančių judumui PRM srityje, sprendimus;

11. ragina kitoje programoje „Erasmus+“ išsaugoti profesinės kompetencijos centrams skirtą biudžetą ir užtikrinti sėkmingų profesinės kompetencijos centrų stabilumą ir matomumą, kurių reikia siekiant toliau diegti inovacijas ir pertvarkyti PRM sektorių Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;

12. pabrėžia regionų, didmiesčių ir vietos valdžios institucijų vaidmenį kuriant įtraukias, sąžiningas ir su darbdaviais susietas pameistrystės ir PRM ekosistemas ir tiesiogiai valdant viešuosius mokymo centrus;

13. primena, kad PRM reikia tinkamos, matomos ir palaipsniui didinamos paramos

pagal programą „Erasmus+“, grindžiamos besimokančių asmenų paklausa, kokybe, įtrauktimi, įsisavinimo gebėjimais ir su judumu PRM srityje susijusiu „Europa kelyje“ tikslu, kartu išsaugant programos lankstumą ir subalansuotą mokymosi visą gyvenimą struktūrą;

14. ragina užtikrinti, kad bet kokios būsimos su stipendijomis, specialistais ar kompetencija susijusios programos „Erasmus+“ iniciatyvos strateginėse švietimo srityse, kai aktualu, būtų atviros PRM įstaigų mokiniams ir aukštojo PRM trajektorijoms, kartu papildant, o ne sumažinant pagrindinį programos „Erasmus+“ finansavimą judumui mokymosi tikslais, įtraukčiai ir bendradarbiavimui;

15. ragina būsimoje ES bendrojo lavinimo ir profesijos mokytojų darbotvarkėje aiškiai atsižvelgti į PRM bendrojo lavinimo ir profesijos mokytojų bei kitų susijusių darbuotojų trūkumo ir poreikių priežastis, įskaitant karjeros patrauklumą, pirminį ir tęstinį profesinį tobulėjimą, lanksčias profesines trajektorijas, pedagogines inovacijas, skaitmenines, DI ir žaliąsias kompetencijas, įtraukties įgūdžius ir paramą įmonėse dirbantiems mentoriams;

16. pabrėžia galimybės judėti tarp PRM ir kitų švietimo ir mokymo trajektorijų, pvz., aukštojo mokslo, suaugusiųjų mokymosi ir užimtumo, svarbą, kad besimokantieji galėtų pereiti iš vienos trajektorijos į kitą neatsidurdami aklavietėje; atsižvelgdamas į tai, ragina užtikrinti didesnį PRM kvalifikacijų ir mokymosi rezultatų pripažinimą, geresnį orientavimą visą gyvenimą, užtikrintos kokybės mikrokredencialus, neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų patvirtinimą ir trajektorijas nuo pirminio PRM iki aukštojo PRM, aukštojo mokslo ir tęstinio PRM;

17. ragina PRM programose besimokantiems asmenims suteikti ne tik su konkrečia profesija susijusių įgūdžių, bet ir pagrindinių, skaitmeninių, DI, žaliųjų, pilietinių, gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis, verslumo, socialinių ir universaliųjų gebėjimų, kurių reikia kokybiškoms darbo vietoms, mokymuisi visą gyvenimą, aktyviam pilietiškumui ir demokratiniam atsparumui; primena, kad kompetencijos ir įtraukties PRM srityje turi būti siekiama kartu ir kad aukštos kokybės PRM, judumo ir inovacijų galimybės turėtų būti prieinamos mažiau galimybių turintiems besimokantiems asmenims, besimokantiems asmenims su negalia ir mokymosi sunkumais, suaugusiems besimokantiems asmenims, besimokantiems asmenims atokiausiuose regionuose, kaimo, atokiose ir nepalankioje padėtyje esančiose vietovėse, taip pat moterims ir mergaitėms su STEM susijusiose PRM trajektorijose, be kita ko, pasitelkiant judžius mokymo pasiūlymus, mišrųjį mokymąsi, nuotolinį orientavimą ir mokyklų, mokymo centrų bei vietos bendruomenių bendradarbiavimą;

18. ragina valstybes nares kovoti su lyčių stereotipais ir struktūrinėmis kliūtimis, darančiomis poveikį renkantis švietimo ir karjeros kryptis, siekiant skatinti lyčių lygybę ir labiau subalansuotą moterų ir vyrų dalyvavimą visose profesinėse trajektorijose, sektoriuose ir specialybėse;

19. ragina toliau skatinti efektyvias ir veiksmingas viešąsias išlaidas PRM srityje, taip pat finansavimo pagal kitą daugiametę finansinę programą papildomumą ir sinergiją, visų pirma pagal programas „Erasmus+“, „AgoraEU“, Europos socialinį fondą ir kitus sanglaudos fondus, taip pat Europos konkurencingumo fondą; ragina užtikrinti

geresnius PRM duomenis ir stebėseną, taip pat atnaujinti pastangas veiksmingai įgyvendinti ES lygmens PRM lyginamuosius standartus visose valstybėse narėse;

20. ragina būsimą Europos profesinio rengimo ir mokymo strategiją pagrįsti Kopenhagos procesu ir jo naujausiu orientyru – Herningo deklaracija, kartu vengiant kurti atsietas naujas iniciatyvas, ir stiprinti esamų Europos priemonių, įskaitant Europos kvalifikacijų sandarą, EQAVET, „Europass“, mikrokredencialus, skaitmeninius kredencialus ir neformaliojo bei savaiminio mokymosi rezultatų patvirtinimą, suderinamumą ir praktinį naudojimą.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį nuomonės referentė pareiškia, kad į savo nuomonę įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdama nuomonę, iki jos priėmimo komitete gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[1], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
French Education Ministry
2. Trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovai
Nėra

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima nuomonės referentė.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, nuomonės referentė pareiškia, kad ji atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[1] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 06 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS
NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

21	+
ECR	Lara Magoni, Ivaylo Valchev
PPE	Niels Geuking, Sunčana Glavak, Eleonora Meleti, Giusi Princi, Hélder Sousa Silva, Viktor Weisz, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver
PfE	Catherine Griset
Renew	Hristo Petrov, Marjan Šarec
S&D	Isilda Gomes, Hannes Heide, Emma Rafowicz, Sabrina Repp, Sandro Ruotolo, Joanna Scheuring-Wielgus
Verts/ALE	Diana Riba i Giner, Nela Riehl

0	-

1	0
ESN	Zsuzsanna Borvendég

Sutartiniai ženklai:
+ : už:
- : prieš
0 : susilaikė